

BCN
CLÀSSICS
21/22

5 de març de 2022 | PALAU DE LA MÚSICA CATALANA

JAVIER PERIANES

Falla, Chopin i Liszt

www.bcnclassics.cat

PROGRAMA

BCN Clàssics temporada 21/22

Palau de la Música Catalana

Javier Perianes

5 de març de 2022 a les 20 h

Durada aproximada: 95 minuts amb mitja part

Manuel de Falla (1876–1946)

Homenaje (pour le tombeau de Claude Debussy) 3'

Serenata andaluza 5'

Suite per a piano d'*El amor brujo* 14'

Pantomima

Danza del terror

El círculo mágico

Danza ritual del fuego

Fantasia Bætica 14'

Pausa de 15 minuts

Frédéric Chopin (1810–1849)

Sonata núm. 2 en Si bemoll menor, op. 35 25'

Grave – Doppio movimento

Scherzo

Marche funèbre. Lento

Finale. Presto

Franz Liszt (1811–1886)

Funérailles («Harmonies poétiques et religieuses», núm. 7) 12'

Richard Wagner (1813–1883)

Liebstd, de «Tristany i Isolda» (arr. Franz Liszt) 7'

Javier Perianes, piano

La carrera internacional de Javier Perianes l'ha dut a actuar a les sales de concerts més prestigioses del món i amb les principals orquestres. Ha col·laborat amb directors com Daniel Barenboim, Charles Dutoit, Zubin Mehta, Gustavo Dudamel, Klaus Mäkelä, Sakari Oramo, Yuri Temirkanov, Gianandrea Noseda, Iván Fischer, Gustavo Gimeno, Santtu-Matias Rouvali, Simone Young, Juanjo Mena, Vladimir Jurowski, David Afkham, François-Xavier Roth o Daniel Harding, i ha actuat en festivals com els BBC Proms, Lucerna, La Roque d'Anthéron, Grafenegg, Primavera de Praga, Ravello, Sant Sebastià, Santander, Granada, Vail, Blossom i Ravinia. Javier Perianes és Premi Nacional de Música 2012 i Artista de l'Any 2019 dels ICMA.

La temporada 2021/2022 inclou debuts amb l'Orquestra Filharmònica de Luxemburg, la Simfònica de Sidney, l'Orquestra Aurora i l'Orquestra de Kristiansand, així com el seu retorn amb les simfòniques de San Francisco i Toronto amb Gustavo Gimeno i l'estrena mundial del *Concert per a piano i orquestra* del compositor peruà Jimmy López, que tindrà lloc al Royal Festival Hall de Londres juntament amb l'Orquestra Filharmònica de Londres i Klaus Mäkelä, i que Perianes també portarà a São Paulo amb l'Orquestra Simfònica de l'Estat de São Paulo i Alexander Shelley. Així mateix, farà nombroses aparicions en la seva doble faceta de pianista i director amb orquestres com l'Orquestra de Cambra de París, l'Orquestra de Tenerife, la Reial Filharmonia de Galícia, l'Orquestra Ciutat de Granada, ADDA Simfònica o l'Orquestra Simfònica del Principat d'Astúries. En re-

cital, aquesta temporada portarà el seu programa *El amor y la muerte* a ciutats com Berlín (Boulez Saal), Florència, São Paulo, Bogotà, València, Saragossa, Mainz o Abu Dhabi.

De temporades anteriors destaquen actuacions amb la Filharmònica de Viena, l'Orquestra de la Gewandhaus de Leipzig, l'Orquestra del Concertgebouw d'Amsterdam, l'Orquestra de Cleveland, l'Orquestra Filharmònica Txeca, les simfòniques de Chicago, Boston i San Francisco, les filharmòniques d'Oslo, Londres, Nova York i Los Angeles, l'Orquestra Simfònica de Montreal, l'Orquestra de París, l'Orquestra Simfònica de Ràdio Berlín, l'Orquestra Simfònica Nacional de Dinamarca, l'Orquestra de Cambra Mahler, l'Orquestra del Festival de Budapest, l'Orquestra Philharmonia i l'Orquestra Simfònica Yomiuri Nippon.

Artista exclusiu del segell Harmonia Mundi, el seu darrer projecte discogràfic està dedicat a les Sonates núms. 2 i 3 de Frédéric Chopin juntament amb les Marsurques op. 63.

NOTES AL PROGRAMA

De *Le tombeau de Claude Debussy* de Manuel de Falla a la *Mort d'amor* del drama líric wagnerià *Tristany i Isolda* en l'adaptació pianística de Liszt; un recorregut que aprofundirà en les arrels de la música del compositor gadità, tan vinculat a la carrera musical del pianista andalús Javier Perianes, per després endinsar-se en l'essència del Romanticisme amb tres obres que tenen la mort com a leitmotiv: el sentit colpidor de la mort concebuda musicalment per Chopin, la mort heroica representada en els *Funerals* de Liszt i l'esmentada mort d'amor d'Isolda, paradigma de l'òpera romàntica alemanya.

Els orígens de la composició de *Le tombeau de Claude Debussy* es remunten al 1920, any de l'estrena a París de *Noches en los jardines de España* i de la representació per part dels Ballets Russos a l'Òpera de París d'*El sombrero de tres picos*. El musicòleg Henri Prunières encarregava a Falla un article dedicat a Debussy, «*Claude Debussy et l'Espagne*», al qual s'afegeix una composició per a un número especial de la *Revue Musicale* de desembre de 1920 com a homenatge a Debussy, mort dos anys abans. En el seu període parisenc (1907-1914) Manuel de Falla havia establert amistat amb el compositor francès, de qui diu el següent en l'esmentat article: "Claude Debussy ha escrit música espanyola sense conèixer el territori espanyol (...) coneix Espanya per les lectures, per les imatges, pels cants i danses cantades i ballades per espanyols autèntics". *Le tombeau*, originàriament escrita per a guitarra a instàncies de Miquel Llobet, és la primera obra que Manuel de Falla compon a Granada –ciutat on es traslladaria després de la mort dels seus pares l'any 1919– i l'única que dedicarà a aquest instrument. Posteriorment en va realitzar la transcripció per a piano i una orquestració inclosa a la Suite *Homenajes*. El 24 de gener de 1921 s'estrena a París l'*Homenaje pour le tombeau de Claude Debussy*, interpretada a l'arpa-llaüt per Marie-Louise Henri Casadesus. Ritmes d'havanera, citacions a *La soirée dans Grenade*, la segona de les *Estampes* de Debussy (de la qual Falla afirmava que "no hay ni un compás tomado del folklore español, y sin embargo toda la pieza nos hace recordar España")... tot confereix a l'obra un caràcter oníric, refinat i misteriós.

L'any 1899 Manuel de Falla finalitza els estudis de piano al Conservatori de Madrid obtenint el primer premi. Deixeble de José Tragó, professor també de Joaquín

Turina, comença component obres marcades per un clar accent romàntic, com és el cas de la delicadíssima *Serenata andaluza*, una obra que no deixa d'apuntar girs propis del folklore andalús. Aquesta bellíssima peça pianística va ser estrenada a l'Ateneu de Madrid pel propi compositor el 6 de maig de 1900.

Aquest recorregut pianístic continua amb la Suite per a piano sobre *El amor brujo*, el ballet dedicat a la *bailaora* Pastora Imperio, amb l'amor i la gelosia com a rerefons argumental. Candela, després d'haver enviudat, s'enamora de Carmelo; l'espectre del seu difunt marit, ple de gelosia, persegueix Candela. Un petó entre Candela i Carmelo aconseguirà trencar l'encanteri i els amants podran restar junts. La Suite s'inicia amb la *Pantomima*, una melodia sòbria en la qual conflueixen el *cante jondo* i arpegis guitarrístics. Sobre un ritme en compàs binari sorgirà la breu *Dansa del terror*, que amb els seus *glissandi* i una impetuosa melodia plena de notes repetides donarà peu a *El círculo mágico*, música incidental, lenta, de sonoritats delicades. Aquesta peça serà l'avantsala de la celebèrrima *Danza ritual del fuego* que, dedicada a Arthur Rubinstein, s'ha erigit en una de les pàgines més cèlebres del repertori. Un trinat sobre la nota mi, notes d'ornament, una rítmica vehement i embriagadora sobre una melodia amb ressons de música gitana, i tot plegat culmina amb uns impetuosos acords i una escala en *fortissimo*.

La composició de la *Fantasia Bætica* ve precedida d'uns fets que vinculen a grans noms de la història de la música, com ens recorda el musicòleg Jorge de Persia en el seu llibre *En torno a lo español en la música del siglo XX*. Era el març de 1918 quan Manuel de Falla va rebre una carta del director d'orquestra Ernest Ansermet. En la missiva, el director suís demanava a Falla que posés en coneixement d'Arthur Rubinstein –que en aquells moments estava per Espanya i a qui Falla havia conegut anys abans a Madrid– que Stravinski, afincat a Suïssa, es trobava a conseqüència de la Revolució Russa en una complexa situació econòmica. Rubinstein va encarregar una obra a Stravinski oferint-li una quantiosa suma econòmica i al mateix temps oferí un altre encàrrec a Manuel de Falla, l'emissari de la carta. Contemporània a *El sombrero de tres picos*, la *Fantasia Bætica* –escrita en paraules de Manuel de Falla per a «rendir homenaje a nuestra raza latina andaluza»– fou estrenada per Rubinstein a Nova York el febrer de 1920 i va ser publicada dos anys després a Londres. Malgrat tenir una forma musical lliure,

podem endevinar-hi una estructura tripartita reexpositiva amb unes parts extremes virtuosístiques, i amb un so que sembla sorgir de la guitarra flamenca, del més profund del *cante jondo*, amb arpegis complexos i potents acords. Un episodi breu i melangiós, un cant ple de lirisme obrirà les portes a una reexposició del tema inicial coronada amb una coda enèrgica i d'acords punyents, com a colofó a una obra que exemplifica l'ideal del nacionalisme musical inspirat en el folklore espanyol.

En el decurs de la seva estada a Nohant l'any 1839, Chopin va concebre la *Sonata en Si bemoll menor op.35* a partir de la *Marxa fúnebre* composta dos anys abans, música colpidora que, orquestrada per Henri Reber, sonaria en el funeral del compositor a l'església de la Madelaine de París el 30 d'octubre de 1849. Un ritme inexorable d'acords lúgubres ens conduirà a un episodi central d'una bellesa poètica encisadora, sublim, per reprendre després el solemne i mortuori ritme de l'episodi inicial. L'efecte de l'uníson del moviment final, que també utilitza en el *Preludi núm. 14*, s'origina mitjançant uns tresets fantasmagòrics escrits a l'octava que han estat poèticament descrits com "un cop de vent que colpeja una tomba". El primer moviment és Chopin en estat pur. Frases apassionades, contrastades amb idees musicals d'un lirisme radiant, i amb l'aparició de motius dramàtics que ens portaran cap a un final torbador ple d'acords en *fortissimo*. L'*Scherzo* –aquí el segon moviment de la Sonata i no pas el tercer com és habitual– ens contrastarà el moments impetuosos amb una onírica melangia central de màgica bellesa. Dins la Sonata hi semblen conviure la força dels estudis, la bellesa dels nocturns, l'originalitat de les masurques...

Des de la *Totentanz*, el poema simfònic *Del bressol a la tomba* o la *Góndola fúnebre*, l'extens catàleg de Liszt aprofundeix de manera recurrent en el tema de la mort. El mateix mes i any de la mort de Chopin, l'octubre de 1849, Liszt compon *Funerals*, obra inclosa en *Les harmonies poètiques i religioses* i que va escriure en honor a tres víctimes de la Revolució hongaresa de 1848. Prenent el títol de Lamartine, *Les harmonies poètiques i religioses* van ser compostes entre 1834 –la primera d'elles titulada *Pensaments dels morts*– i 1852, i van ser dedicades a la seva amant, la princesa de Wittgenstein. *Funerals* és una obra paradigmàtica del piano de Liszt. Segueix una forma tripartita i ens endinsa des d'uns acords *Adagio forte pesante* en una atmosfera punyent. Escales colpidores, sons que

semblen emular trompetes, passatges explosius que clarament ens transporten en la secció central a la *Polonesa heroica* de Chopin i un *Lento piú dolcissimo*, tràgic, d'un pianisme quasi despullat en contraposició als moments virtuosístics, conviuen dins aquesta obra mestra de Liszt.

Schubert, Beethoven, Berlioz, Donizetti... tants i tants compositors van ser adaptats en transcripcions o paràfrasis pel piano de Liszt. Però Wagner ocupa un lloc a part dins la vida del compositor hongarès. Liszt va dirigir l'estrena de *Lohengrin* l'any 1850 i la seva filla Cosima, casada amb Hans von Bülow, finalment esdevindria l'esposa de Richard Wagner. I l'any 1867, mentre Richard i Cosima ja vivien a Tribschen, Liszt va adaptar al piano aquesta *Liebestod* extreta de *Tristany i Isolda*, òpera estrenada el 1865 precisament per Hans von Bülow. La mort d'amor per antonomàsia –ideal compartit amb la tragèdia shakespeariana *Romeu i Julieta*– s'erigeix mitjançant la música de Wagner en un dels punts culminants del Romanticisme. Des del *Sehr langsam* inicial, els trèmols pausats ens van introduint l'inoblidable melodia de la soprano, cantada ara pel piano, en un *crescendo* sublim inesgotable.

Lluís Trullén

Perquè t'interessa.

LA VANGUARDIA

Egass
barcelona

Joies amb essència

www.egassbarcelona.com

Handmade

[@egassbarcelona](https://www.instagram.com/egassbarcelona)

BCN
CLÀSSICS
21/22

PALAU DE LA MÚSICA
L'AUDITORI

Propers concerts:

18 de març | PALAU DE LA MÚSICA CATALANA

ORQUESTRA SIMFÒNICA DE RÀDIO VIENA

Schumann i Dvórák

Abona-t'hi!

ENTRADES I ABONAMENTS:
www.bcnclassics.cat
Tel. 93 342 61 75

CICLE BCN CLÀSSICS 21/22

Organitzen:

TRITÓ

IBERMÚSICA

PALAU
DE LA
MÚSICA
ORFEO
CATALÀ

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Ajuntament
de Barcelona
Institut de Cultura

Col·laboren:

Mitjans oficials:

Troba'ns a:

Enamorats, 35
08013 Barcelona

www.bcnclassics.cat
contacte@bcnclassics.cat
93 342 61 75

@bcnclassics

GAUDIM LA MÚSICA EN SILENCI

MOLTES GRÀCIES!